

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Vannregionmyndigheter

Vår dato: **17 SEPT 2013**
Vår ref.: NVE 200709992-74 sva/inst
Arkiv: 322
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Inger Staubo

NVEs innspill til arbeidet med tiltaksanalyser i vannregionene

NVE oversender med dette våre innspill til tiltaksanalyser for vannområdene. Vi beklager at dette er noe sent for en del vannregioner.

Dette brevet er en generell tilbakemelding for å avklare hva vannregionmyndighetene kan forvente at NVEs regionkontakter kan bidra med i arbeidet med tiltaksanalyser. NVEs regionkontakter deltar så langt kapasiteten strekker til i arbeidet i vannområdene, og flere har allerede kommet med konkrete innspill.

NVE er spesielt bedt om å gi innspill til aktuelle tiltak i vannforekomster (VF) som er satt som kandidater til sterkt modifiserte VF (kSMVF). Miljømålet for kSMVF er godt økologisk potensial (GØP) og skal fastsettes individuelt for hver VF ut fra miljøforholdene på stedet og de aktuelle påvirkningene, og den sannsynlige effekten av tiltak.

Tiltak i regulerte vassdrag:

NVE har en relativt god, generell kompetanse om de fysiske påvirkningene av vassdragsreguleringer. Vår kunnskap vil være avhengig av den kompetansen som er fremskaffet gjennom ulike forskningsaktiviteter og undersøkelser. Dette er ofte svært konkrete problemstillinger, og det er sjelden at NVEs regionkontakter har god kunnskap om dette. Det er derfor vanskelig for oss å gi konkrete innspill til aktuelle tiltak i VF.

Med ønske om blant annet å få innspill til aktuelle tiltak sendte NVE tidlig i sommer en forespørsel til noen vannregioners (VR) reguleranter. Vi har også hatt møter med noen reguleranter om dette. I Akershus, Vest-Viken og Aust-Agder ble forespørselen ivaretatt av vannområdene. Tilbakemeldingene vi har fått er varierende, og vi kan derfor i mange tilfeller kun komme med noen generelle innspill.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Fylkesmannen, kommunen, lokale fiskeforeninger og lignende vil være de nærmeste til å kjenne til de konkrete problemene som finnes i vassdraget, og vil sammen med regulantene være de nærmeste til å foreslå tiltak.

Tiltaksbiblioteket og den foreløpige tabellen over tiltaksgrupper (vedlagt) kan tas i bruk for å se på hva slags type tiltak som kan være aktuelle i det gjeldende vassdraget.

Dersom konsesjonen inneholder standardvilkår for naturforvaltning vil Fylkesmannen og Miljødirektoratet være myndighet og kan gi pålegg etter naturforvaltningsvilkårene. Dersom de anbefaler tiltak som innebærer fysiske inngrep i vassdraget, skal NVE involveres i planleggingen. Er tiltaket av en slik art at det faller inn under gjeldene vilkår i konsesjonen om godkjenning av detaljplaner skal tiltaket behandles av NVE. Inneholder konsesjonen ikke vilkår om detaljplanlegging, kan det være aktuelt å vurdere om inngrepet vil trenge egen konsesjon. NVE vil sjelden gi konkrete innspill til tiltak, men vil være sentrale i å vurdere effekt og prioritering av foreslåtte avbøtende tiltak og fastsetting av miljømål.

NVEs forslag til miljømål og avbøtende tiltak vil ikke erstatte eller forskuttere senere vedtak etter sektorlovene. En revisjonsbehandling for eksempel kan gi et annet resultat.

Manøvreringsreglementet for regulerte vassdrag kan endres ved revisjon. Miljødirektoratet og NVE utarbeider på oppdrag fra MD/OED en prioriteringsliste over slike vassdrag. Listen vil ventelig foreligge i løpet av høsten og gi informasjon om hvor man kan forvente at økt minstevannføring kan påregnes gjennom en revisjon av vilkårene i konsesjonen.

Restriksjoner på utnyttelse av reguleringshøyden i reguleringsmagasin kan også være aktuelt i noen tilfelle der spesielle miljøforhold gjør dette nødvendig. Regulerbar kraft er imidlertid viktig i norsk energiforsyning. Samfunnsnyttene ved slike magasiner er derfor stor. Innføring av slike restriksjoner i manøvreringsreglementet kan derfor ikke forventes i utstrakt grad.

Dersom konsesjonen mangler standardvilkår, eller det er ønske om endrete vannførings- og ev. manøvreringsrutiner, vil virkemidlene være bl.a. revisjon, og for tiltak som mangler konsesjon, innkalling til konsesjonsbehandling etter vrl § 66. Noen ganger er det også hjemmel i eksisterende konsesjonsvilkår. Nærmere om NVEs virkemidler finnes i vedlagte tabell. En mer omfattende beskrivelse av virkemidlene kan finnes på NVEs nettsider: <http://www.nve.no/no/Vann-og-vassdrag/Vassdragsmiljo/Vanndirektivet/Forhold-til-sektorlover/>

Normalt vil disse virkemidlene aktiveres etter krav fra vannregionmyndighet eller andre som er berørt. Forslagene til tiltak som er kommet fram i tiltaksanalysen vil være et godt grunnlag for NVEs saksbehandling i etterkant. NVE forventer at tiltakene vil være godt begrunnet og prioritert i tiltaksprogrammene, og at konsekvenser for andre samfunnsinteresser, som for eksempel regulerbar kraftproduksjon og flomdemping, er godt nok utredet..

Bekkeinntak til større kraftverk ligger ofte høyt i fjellsiden i bratt terreng. I de fleste tilfelle vil økt minstevannføring gi relativt lite miljøforbedring. I slike VF mener NVE at det kan bli aktuelt å fastsette mindre strenge miljømål etter vannforskriften § 10. Der slike bekker møter hovedvassdraget er det ofte noe vannføring pga. tilsig fra restfeltet. Her kan det være aktuelt å utføre biotiltak for å bedre forholdene for fisk.

Sikringstiltak mot flom, erosjon og skred

NVE kan gi bistand til og utføre sikringstiltak mot flom, erosjon og skred for å redusere fare for skader på bebyggelse, infrastruktur og andre verdier som miljøforhold i vassdrag. Bistand gis som regel til kommunene, som tar på seg rollen som tiltakshaver. Noen sikringstiltak vil ha positiv miljøeffekt i tillegg til å øke sikkerheten. Dette gjelder f.eks. ombygginger av tidligere sikringsanlegg med dårlig miljøtilpasning. Andre sikringstiltak vil kunne ha en forebyggende effekt på for eksempel akutt forurensning ved flom. Slike tiltak vil NVE melde inn til tiltaksanalysen.

Miljøtiltak

NVE kan også gi bistand til tiltak for å bedre vassdragsmiljøet der det er blitt forringet av tidligere inngrep. NVE prioriterer miljøforbedringer av sikringsanlegg som staten v/NVE har bidratt til.

Mange VF er sterkt påvirket av tidligere kanalisering og erosjonssikring for å redusere skader på dyrka mark. I de VF der dette har ført til store økologiske endringer kan det gjøres tiltak for å bedre tilstanden, for eksempel å fjerne eller bygge om sikringsanlegget. Remeandrering og gjenåpning av flomløp er eksempler på større tiltak. Også enkle tiltak som steinutlegging, etablering av mindre dammer og reetablering av kantvegetasjon kan gi stor positiv effekt for miljøet i og langs bekker.

Det er vanskelig å få aksept for miljøtiltak som vil føre til tap av eller økte skader på dyrka mark. Tiltak som f.eks. omfatter åpning av tidligere flomløp og meandre må derfor planlegges i nært samarbeid med grunneierne. I noen vannområder er det gjennomført bekkelukkinger over lange strekninger. I VF med særlig store miljøverdier kan det være aktuelt å vurdere åpning av bekkeløp. Også her er det behov for lokalkunnskap før dette foreslås.

NVE har ikke virkemidler som kan kompensere for tapt produksjonsareal.

NVE gir årlig bistand til miljøtiltak. Sikrings- og miljøtiltak prioriteres under ett, og bare miljøtiltak med stor miljøeffekt i forhold til kostnadene vil bli prioritert.

Tiltaksanalysen bør bidra til et godt grunnlag for en helhetlig systematisk og kritisk prioritering og gjennomføring av miljøtiltak, og en dokumentasjon av effekten av tiltakene i de vassdragene der behovet for miljøtiltak er stort.

Med hilsen

Anne Britt Leifseth
avdelingsdirektør

Steinar Schanche
seksjonssjef

Vedlegg   Foreløpig Analyseskjema for vannkraft.
Tabell over juridiske virkemidler

Kopi: Se adresseliste

Adresseliste:

Glomma vannregionmyndighet
Vest-Viken vannregionmyndighet
Agder vannregionmyndighet
Rogaland vannregionmyndighet
Hordaland vannregionmyndighet
Sogn- og Fjordane vannregionmyndighet
Møre og Romsdal vannregionmyndighet
Trøndelag vannregionmyndighet
Nordland vannregionmyndighet
Troms vannregionmyndighet
Finnmark vannregionmyndighet

Kopi:

Akershus fylkeskommune
Oslo kommune/fylkeskommune
Oppland fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Telemark fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Fylkesmannen i Østfold
Fylkesmannen i Oslo/Akershus
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Vestfold
Fylkesmannen i Telemark
Fylkesmannen i Aust-Agder
Fylkesmannen i Vest-Agder
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Hordaland
Fylkesmannen i Sogn- og Fjordane
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Finnmark

Vedlegg 1: Eksempel på tiltaksgrupper

Eksempel på påvirkning (fysisk inngrep eller pågående aktivitet)	Eksempel potensiell effekt		Eksempel på avbøtende tiltak
<p>Det kan være brukt ulike påvirkninger i beskrivelsen i Vann-Nett, se under.</p>			
<p>Vannuttak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vannkraftverk • Fiskeoppdrett • Drikkevannforsyning <p>Morfologiske endringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstruksjoner i elv • Fiskevandringshinder • Fisketiltak, terskler <p>Hydromorfologiske endringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vannføringsregulering <ul style="list-style-type: none"> ○ Vannforsyningsreservoar ○ Sluser ○ Kraftverksdam ○ Overføring av vann 	<p>Negativ påvirkning av vandringsmuligheter for anadrom fisk</p>	<p>1</p>	<p>Fiskepassasjer</p> <p>Strukturer eller andre mekanismer som gir fisken mulighet til å vandre oppover eller nedover</p> <p>Utbedre vandringshindre</p>
	<p>Negativ påvirkning av vannføringen som er nødvendig for å opprettholde vandring og elvehabitatet med vannplanter og dyr.</p>	<p>2</p>	<p>Vannføring</p> <p>Der fiskepassasjer er til stede trengs vannføring som i volum og tid sikrer og setter i gang fiskevandring.</p>
		<p>3</p>	<p>Tiltak ved innløp eller utløp</p> <p>Tiltak for å forhindre at fisken kommer inn i inntaket, utløpet og turbinene</p>
		<p>4</p>	<p>Biotoptiltak</p> <p>Etablere gyte- og oppvekstområder i tilknytning til magasinet.</p>
		<p>5</p>	<p>Utbedre elva hvis vannføringen ikke kan</p>

			økes.
	Negativ påvirkning av de morfologiske egenskapene til elva nedstrøms	7	Vannføring Opprettholde et regime som sikrer god kvalitet på bunnsubstrat og hindrer erosjon
		8	Biotiltak for å begrense sedimentering og erosjon
	Negativ påvirkning av vannkvaliteten nedstrøms	9	Gassovermetning (N) Endre bekkeinntak eller utløp for å hindre nitrogenovermetning.
		10	Temperaturregulering Styres ved inntak
Påvirkninger på magasiner	Negativ påvirkning på vannivået som er nødvendig for å opprettholde innsjøhabitater med planter og dyr i reguleringsmagasiner	11	Vannstandsbegrensninger Manøvreringsreglement som sikrer plante- og dyrehabitater i strandsoner (med slak skråning).
		12	Biotiltak Terskelbasseng
		13	Biotiltak Kantvegetasjon
	Negativ påvirkning av fiskesammensetningen	14	Fisketiltak Fiskeutsettinger, utfisking

Vedlegg 2: Juridiske virkemidler for NVE. Tabell fra AJ-notat 36-2006

<u>I. KONSESJON</u>	
<u>a) etter vannressursloven</u>	
Vurdering av konsesjonsplikt	Vannressursloven § 8
Vedtak om konsesjon til vassdragstiltak m/vilkår	Vannressursloven §§ 8, 18, 25 og § 26
Tidsbegrensing og revidering av konsesjon etter vannressursloven	Vannressursloven § 26
Omgjøring av konsesjonsvilkår	Vannressursloven § 28
Innkalling til konsesjonsbehandling, konsesjonsfrie og eldre tiltak	Vannressursloven § 66
Fastsette kvalitetsmål	Vannressursloven § 9
Gi pålegg om retting ved overtredelse av den lovfestede aktsomhetsplikten og forvalteransvaret	Vannressursloven § 5 jf § 59 og § 60
Kriterier i konsesjon for vannuttak over et vist nivå(inkl uttak av grunnvann)	Vannressursloven § 10 og kap. 8
Utsette konsesjonsbehandling i påvente av samlet planlegging i vassdraget	Vannressursloven § 22
<u>b) etter vassdragsreguleringsloven</u>	
Vedtak om konsesjon til vassdragsreguleringsanlegg m/vilkår	Vassdragsreguleringsloven §§ 8, 10-12
Revisjon av reguleringskonsesjon	Vassdragsreguleringsloven § 10
Fornyelse av reguleringskonsesjon	Vassdragsreguleringsloven §§ 8, 10-12
<u>II. SIKRING MOT SKADE</u>	
Kreve sikringstiltak blant annet av hensyn til miljøet	Vannressursloven § 36 jf sikkerhetsforskriften av 15.12.2000
Pålegge undersøkelsesplikt for konsekvensene av et tiltak	Vannressursloven § 37
Iverksette akuttiltak i alvorlige faresituasjoner	Vannressursloven § 40
<u>III. NEDLEGGING AV VASSDRAGSANLEGG</u>	
Kreve nedlegging og opprydding	Vannressursloven §§ 41 og 43
<u>IV. GJENNOMFØRING AV LOVEN OG VEDTAK I MEDHOLD AV LOVEN</u>	
Pålegg om retting der et tiltak eller en aktivitet er i strid med lovens bestemmelser	Vannressursloven § 59
Iverksette tiltak dersom tiltakseier ikke gjør det	Vannressursloven § 61
<u>V. ANDRE ORDNINGER, MYNDIGHETER OG LOVER</u>	
Ulike støtteordninger	
Deler av vannressursloven hvor NVE ikke er vassdragsmyndighet	
Innsigelsesrett mht. plan- og bygningsloven	

